

Sygnatura akt VIII Gz 156/16

POSTANOWIENIE

Dnia 30 września 2016 roku

Sąd Okręgowy w Szczecinie Wydział VIII Gospodarczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Leon Miroszewski (sprawozdawca)

sędziowie SSO Piotr Sałamaj

SSO Robert Bury

po rozpoznaniu w dniu 30 września 2016 roku w Szczecinie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa K. M.

przeciwko R. Ł.

o zapłatę

na skutek zażalenia pozwanego na postanowienie Sądu Rejonowego Szczecin-Centrum w Szczecinie z dnia 10 marca 2016 roku, sygnatura akt X GNC 2023/16 w przedmiocie przyznania kosztów procesu

postanawia:

I. zmienić zaskarżone postanowienie w ten sposób, że oddalić wniosek powoda o zasądzenie od pozwanego kosztów zastępstwa procesowego;

II. zasądzić od powoda na rzecz pozwanego kwotę 647,00 (sześćset czterdzieści siedem) złotych tytułem kosztów postępowania zażaleniowego.

Piotr Sałamaj Leon Miroszewski Robert Bury

UZASADNIENIE

Powód K. M. wniósł o zasądzenie od pozwanego R. Ł. kwoty 12.000 złotych z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu oraz kosztów procesu.

W dniu 19 października 2015 roku Sąd Rejonowy Szczecin-Centrum w Szczecinie wydał nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym zasądzając dochodzoną kwotę z ustawowymi odsetkami od dnia 2 września 2015 roku oraz kwotę 150 złotych tytułem kosztów procesu.

Już po wydaniu nakazu zapłaty do tego Sądu wpłynęło pismo zawierające zgłoszenie pełnomocnika powoda, będącego radcą prawnym. Pismo to zawierało oświadczenie pełnomocnika o podtrzymaniu wszystkich wniosków i twierdzeń pozwu oraz wniosek o zasądzenie od pozwanego kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Pismo to zostano nadane u operatora publicznego w dniu 15 października 2015 roku.

W dniu 13 listopada 2015 roku Sąd Rejonowy stwierdził prawomocność wymienionego wyżej nakazu zapłaty oraz zarządził zwrot powodowi $\frac{3}{4}$ uiszczonej opłaty sądowej od pozwu. Termin do wniesienia sprzeciwu od tego nakazu zapłaty upłynął w dniu 5 listopada 2015 roku.

W dniu 6 listopada 2015 roku pełnomocnik pozwanego nadał pismo, w którym oświadczył, że cofa pozew a jednocześnie podtrzymuje wniosek o zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Zaznaczył, że pozwany spełnił dochodzone od niego świadczenie dopiero po wniesieniu pozwu w niniejszej sprawie, toteż należy traktować go jako stronę przegrywającą sprawę.

Kolejnym pismem, z dnia 19 listopada 2015 roku (data nadania) pełnomocnik powoda wniósł o uchylenie zarządzenia o stwierdzeniu prawomocności nakazu zapłaty z dnia 19 października 2015 roku, umorzenie postępowania oraz przyznanie pełnomocnikowi powoda kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Wniosek o zasądzenie kosztów podtrzymał pismem z dnia 9 stycznia 2016 roku (data nadania)

Postanowieniem z dnia 10 marca 2016 roku Sąd Rejonowy Szczecin-Centrum w Szczecinie zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 2.400 złotych tytułem kosztów zastępstwa procesowego. Uzasadniając to rozstrzygnięcie stwierdził, że znajduje ono podstawę w art. 98 § 1 k.p.c. Podniósł, że powód był stroną wygrywającą sprawę, a zgłoszenie się pełnomocnika powoda do udziału w postępowaniu nastąpiło z dniem nadania w placówce pocztowej pisma zawierającego to zgłoszenie, co miało miejsce jeszcze przed wydaniem nakazu zapłaty, choć pismo to wpłynęło do Sądu już po tym wydaniu. Sąd Rejonowy zastosował analogię z art. 94 § 1 k.p.c. mówiącego o tym, że wypowiedzenie pełnomocnictwa procesowego przez mocodawcę odnosi skutek prawny w stosunku do sądu z chwilą zawiadomienia go o tym, toteż uznał, że wpłynięcie pisma o wstąpieniu pełnomocnika do sprawy miało miejsce w dniu 15 października 2015 roku, co prowadzi do wniosku, że powód był w niniejszej sprawie reprezentowany przez radcę prawnego, a więc zgodnie z art. 98 § 3 k.p.c. jest uprawniony do żądania kosztów zastępstwa procesowego.

Ustalając wysokość przyznanych kosztów Sąd Rejonowy posłużył się wskazaniem stawek minimalnych w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu, powołując § 6 pkt 5 tego rozporządzenia.

Na to postanowienie pozwany wniósł zażalenie, zaskarżając je w całości. Wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia i zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania zażaleniowego. Zarzucił naruszenie art. 98 § 1 k.p.c. poprzez przyjęcie, że przyznane koszty były kosztami niezbędnymi, skoro miały miejsce po zaspokojeniu roszczenia przez pozwanego i po wydaniu nakazu zapłaty. Stwierdził też, że Sąd Rejonowy nie był uprawniony do wydania dodatkowego postanowienia w przedmiocie kosztów postępowania, skoro już orzekł o kosztach w orzeczeniu kończącym postępowanie.

W odpowiedzi na zażalenie powód wniósł o oddalenie zażalenia oraz o zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu zażaleniowym według norm przepisanych. Podniósł, że jego pismo nadane dnia 6 listopada 2015 roku powinno być traktowane jako wniosek o uzupełnienie nakazu zapłaty w zakresie kosztów zastępstwa procesowego, bowiem Sąd nie orzekł w nakazie o tych kosztach. Nadto jego zdaniem strona postępowania ma nieskrępowane prawo ustanowienia pełnomocnika procesowego na każdym etapie postępowania i to z prawem do zasądzenia na rzecz tej strony kosztów zastępstwa procesowego w razie uwzględnienia jej żądania co do istoty. Podniósł też, że pozwany uścił należne powodowi odsetki od zapłaconej wcześniej należności głównej oraz koszty już po otrzymaniu nakazu zapłaty, toteż powód mógł mieć uzasadnione wątpliwości co do dobrowolnej zapłaty przez pozwanego, to zaś uzasadniało zaangażowanie profesjonalnego pełnomocnika. Powołał się wreszcie na czynności pełnomocnika w sprawie.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Problemem w niniejszej sprawie było nie tylko to, czy powodowi, już po uprawomocnieniu się uzyskanego przez niego nakazu zapłaty, można było przyznać od pozwanego dalsze koszty na gruncie ogólnej zasady wynikającej z art. 98 § 1 k.c., co przyjął Sąd Rejonowy, i do czego głównie odniósł się skarżący w zażaleniu, ale też czy w niniejszej sprawie zachodzą względy słuszności, które mogą rzutować na rozstrzygnięcie o kosztach.

Sąd Rejonowy ma rację, że pełnomocnik powoda zgłosił się do niniejszego postępowania w dacie nadania pisma zawierającego to zgłoszenie, na co wskazuje przepis art. 165 § 2 k.p.c. Sąd ten jednak nie był konsekwentny w swoim stanowisku, bowiem przywołał przepis art. 94 § 1 k.p.c. doszukując się analogii z tym przepisem przy rozstrzygnięciu co do chwili wiążącego wobec sądu przystąpienia pełnomocnika do udziału po stronie powoda, bowiem w tym przepisie chodzi nie o dzień nadania pisma, lecz o dzień jego faktycznego otrzymania przez sąd.

Sięgnięcie do sytuacji, o której mowa w art. 94 § 1 k.p.c. może być pomocne tylko w sprawie ustalenia, czy mimo wystąpienia skutku w postaci nadania pisma zawierającego zgłoszenie pełnomocnika powoda przed wydaniem nakazu zapłaty w niniejszej sprawie, Sąd Rejonowy wydając nakaz zapłaty zaniechał orzeczenia w jakimkolwiek wymaganym zakresie. Trzeba tedy stwierdzić, że ponieważ zawiadomienie sądu o wniesieniu wzmiankowanego pisma nastąpiło już po wydaniu nakazu zapłaty, to nie można mówić o braku orzeczenia, który uzasadniałby złożenie wniosku o jego uzupełnienie na podstawie art. 351 § 1 k.p.c. w zw. z art. 353² k.p.c. Trzeba dodać, że nakaz ten zawierał orzeczenie o kosztach.

Powyższe należy odnieść do twierdzenia powoda w odpowiedzi na zażalenie, jakoby jego wniosek w piśmie z dnia 6 listopada 2015 roku był w istocie wnioskiem o uzupełnienie postanowienia o kosztach w nakazie zapłaty z dnia 19 października 2015 roku. Jednocześnie trzeba zauważyć, że treść powołanego w odpowiedzi na zażalenie pisma w żadnym miejscu nie wskazuje na dokonywanie przez powoda czynności procesowej, o której mowa w art. 351 § 1 k.p.c.

Przechodząc do przedstawionego w zażaleniu zarzutu naruszenia art. 98 § 1 k.p.c. polegającego na przyjęciu, że koszty przyznane powodowi zaskarżonym postanowieniem nie były niezbędne do celowego dochodzenia praw powoda należy zauważyć, że treść art. 98 § 3 k.p.c. wskazuje na ustawowe przyjęcie, że w razie reprezentowania strony przez adwokata wynagrodzenie adwokackie jest zawsze kosztem niezbędnym. Ponieważ powód był reprezentowany przez radcę prawnego, powyższe ma zastosowanie również do radców prawnych z mocy art. 99 k.p.c. Argumenty skarżącego o braku celowości dochodzonych przez powoda mają znaczenie w kontekście normy art. 102 k.p.c., o czym będzie mowa niżej.

Nie można też zgodzić się ze skarżącym, że Sąd Rejonowy nie mógł już orzekać o kosztach, gdy orzekł o nich w nakazie zapłaty. W świetle art. 394 § 1 pkt 9 k.p.c. orzeczenie o kosztach nie należy do postanowień kończących postępowanie, toteż możliwa jest jego zmiana lub uchylenie wskutek zmiany okoliczności sprawy (art. 359 § 1 k.p.c.). Wystąpienie nowych kosztów, nieznanymi sądowi w chwili wydawania postanowienia o kosztach, może uzasadniać wydanie postanowienia będącego zmianą dotychczasowego rozstrzygnięcia w tym zakresie.

Rozstrzygnięcie o kosztach zastępstwa procesowego powoda na skutek wniosku o ich przyznanie, o którym Sąd Rejonowy został zawiadomiony już po wydaniu nakazu zapłaty, zawierającego orzeczenie o kosztach, nakazu, który następnie stał się prawomocny, musi uwzględniać badanie w aspekcie regulacji odwołującej się do zasady słuszności, wyrażonej przede wszystkim w art. 102 k.p.c. Do tego w istocie nawiązuje zarzut zażalenie o niecelowości kosztów przyznanych powodowi zaskarżonym postanowieniem.

Przepis ten stanowi, że w wypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążać jej w ogóle kosztami. To uregulowanie wyraża zasadę stanowiącą odstępstwo w stosunku do zasady odpowiedzialności za wynik procesu (por. uzasadnienie postanowienia z dnia 16 lutego 2011 roku, II CZ 203/10), nie konkretyzuje natomiast, co można uznać za wypadek szczególnie uzasadniony, co pozostawia kwalifikację w tym aspekcie sądowi, przy uwzględnieniu całokształtu okoliczności sprawy (por. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 grudnia 1973 roku, II CZ 210/73).

Podstawę zastosowania tego przepisu stanowią konkretne okoliczności danej sprawy, przekonujące o tym, że w danym przypadku obciążenie strony przegrywającej kosztami procesu na rzecz przeciwnika byłoby niesłuszne i niesprawiedliwe. Stanowią je zarówno fakty związane z samym procesem, jak i leżące poza nim, a dotyczące na przykład sytuacji życiowej i stanu majątkowego stron. Zatem przepis art. 102 k.p.c. powinien być zastosowany wówczas, gdy w okolicznościach danej sprawy obciążenie strony przegrywającej proces kosztami przeciwnika byłoby rażąco niezgodne z zasadami słuszności, które powinny być oceniane przede wszystkim z uwzględnieniem zasad współżycia społecznego, a w aspekcie procesowym z uwzględnieniem dobrych obyczajów (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 12 stycznia 2012 roku, IV CZ 117/11). Względy słuszności mogą być też brane pod uwagę przy ocenie, czy żądane koszty były niezbędne, a także czy nie zostały wywołane przez samą stronę, która tych kosztów zażądała.

W orzecznictwie wyrażono pogląd, że zastosowanie art. 102 k.p.c. może nastąpić między innymi wówczas, gdy kosztów zażądał przeciwnik, który swym niesumiennym lub oczywiście niewłaściwym postępowaniem wywołał proces i koszty połączone z prowadzeniem tego procesu (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 5 sierpnia 1981 roku, II CZ 98/81). W niniejszej sprawie nie można mówić o niesumiennym postępowaniu powoda, zwłaszcza w sprawie wszczęcia procesu. Powód miał merytoryczne podstawy do wystąpienia z powództwem a dokonanie w toku postępowania zapłaty dochodzonego roszczenia przez pozwanego okoliczność tą potwierdza.

Można jednak mówić o nadużyciu ze strony powodowej polegającym na tym, że pełnomocnik powoda zgłosił swój udział w postępowaniu już po uiszczeniu przez pozwanego dochodzonej należności głównej. Oczywiście było więc, po pierwsze, uzyskanie zaspokojenia dochodzonego roszczenia w zakresie jego podstawowej części, co usuwało niepewność w sprawie przyszłego rozstrzygnięcia co do istoty, a po drugie, powstanie naturalnej konsekwencji tego zaspokojenia w postaci oczywistości rozstrzygnięcia w sprawie odsetek od zapłaconej już należności głównej oraz poniesionych dotychczas kosztów procesu. Potwierdzone to zostało kolejną zapłatą pozwanego, właśnie w zakresie odsetek i kosztów przyznanych w nakazie zapłaty.

Pełnomocnik powoda, jako profesjonalista, z pewnością zdawał sobie sprawę z powyższej sytuacji, a przede wszystkim miał świadomość tego, że nie zachodzi już konieczność podejmowania dalszych czynności w celu dochodzenia przez powoda jego praw. Dodatkowo o powyższym świadczy to, że rzeczywista aktywność pełnomocnika powoda ograniczyła się do zażądania zasądzenia kosztów sprawowanego przez niego zastępstwa, co zresztą odpowiadało brakowi potrzeby jakiegokolwiek innej aktywności w niniejszym postępowaniu.

Mając na uwadze powyższe należy stwierdzić, że wykazywanie przez powoda w opisanych okolicznościach kosztów zastępstwa procesowego służyło wyłącznie uzyskaniu dodatkowego zasądzenia, nie zaś podejmowaniu czynności zmierzających do dochodzenia roszczenia, skoro to dochodzenie stało się bezprzedmiotowe. Tym samym obciążenie pozwanego tymi kosztami sprzeciwiałoby się zasadzie słuszności wynikającej z art. 102 k.p.c.

Wobec powyższych racji należało na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c. zmienić zaskarżone orzeczenie i oddalić wniosek powoda o zasądzenie od pozwanego kosztów zastępstwa procesowego. Powyższe rozstrzygnięcie oznacza, że pozwany wygrał proces w postępowaniu zażaleniowym, tym samym należą mu się koszty, których zażądał w odpowiedzi na zażalenie. Koszty te obejmują opłatę sądową od zażalenia w wysokości 30 złotych, wynagrodzenie reprezentującego pozwanego radcy prawnego, przy uwzględnieniu, że pełnomocnik ten nie prowadził sprawy pozwanego w pierwszej instancji, oraz koszt opłaty skarbowej od pełnomocnictwa. W sprawie wynagrodzenia radcy prawnego należało uwzględnić, że postępowanie zażaleniowe zostało wszczęte po dniu 1 stycznia 2016 roku, toteż zastosowanie znajduje rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych, zaś co do wysokości tego wynagrodzenia przepisy § 10 ust. 2 pkt 1 w zw. z § 2 pkt 3 powołanego rozporządzenia.

Piotr Salamaj Leon Miroszewski Robert Bury